

מִנְשֵׁי־חַן נְשֵׁי־לְמָה

עיונים ופירושים בפרשה מכות מדרשו ושיעוריו של
הגאון הניקא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

ג'תתקס"ח
86

פרשת במדבר

השלים חוקו פעם אחרת כבן עזאי (ימות סג) [שהיה מגולגל מאחד שלא קיים מצות לימוד תורה, ולכן בן עזאי להשלים חוקו ואמר 'שנפשי חשקה בתורה', שהוצרך להשלים חוקו של ראשון. מגיני שלמה], ומזה הטעם היו פקודי משה ראשי משפחות בלבד ועליהם נאמר 'לגולגלותם', שהיה משה רבינו ע"ה צופה ברוח הקדש מנין הטיפין שבראש כל אחד ואחד [כמה תולדות שיעמיד כל אחד ואחד, וזהו 'שאו את ראש'. יד יהודה], כמו שכתב החכם ז"ל בפירושו על התורה. ואמר, שכל מי שהיה עתיד הוא לבדו להעמיד ששים רבוא היה נמנה ראש משפחה, על כן נמנו מכיר וגלעד לשנים, עם היות מכיר אבי גלעד, כי גלעד לבדו היה בכחו להעמיד ששים רבוא, ונשארו למכיר מיתר בניו ששים רבוא אחרים מבלעדי גלעד, ויותר מזה גם כן היה צופה ומביט בכל אחד ואחד מהם [כמה פעמים שיצטרך להתגלגל. יד יהודה]. והוא רז נגלה במלה הנזכרת [לגולגלותם', שהוא לשון גלגול. יד יהודה] למי שישית אליה לב, והכל בכלל מה שאמרו חכמים (שמו"ר מ, ב) שהראהו הקב"ה למשה דור דור וחכמיו דור דור ופרנסיו. והאריך ופלפל בדבריו בשו"ת חתם סופר (יו"ד, סי' רצד), עי"ש כל הענין.

היה פלא גדול שהספיקו למנות את כולם ביום אחד

וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי (א, יח). כתב הרמב"ן בזה"ל: יזכיר זריזות משה רבינו במצות השם, כי ביום הדיבור לקח את הנשיאים והקהיל כל העדה והתחיל לפקוד אותם. אבל לא נשלם המנין ביום אחד, ולכן חזר ואמר (בפסוק יט) 'ויפקדם במדבר סיני', להודיע שהיה 'במקום' ההוא המנין, לא 'ביום' ההוא. אמנם האוה"ח הק' כתב בזה"ל: יודיע הכתוב כי ביום עצמו נקהלו היהודים על הדבר, והדבר יגיד שכל אחד היה לו יחסו אצלו בלא טורח הראיה והעדיות, גם שבו ביום הוכרו היחוסין של כולם, והוא אומר 'ויתלדו' סמוך למאמר 'באחד לחודש'.

היו לעם ישראל ספרי יוחסין מסודרים

מעט היותם במצרים

וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם (א, יח). פירש"י שהביאו ספרי יחוסיהם ועידי חזקת לידת כל אחד ואחד, להתייחס על השבט. וביאר בשפתי כהן להלן (במדבר כו, א), שכבר בארץ מצרים היו מיוחסים כל משפחה למשפחותם, לפי שכל הבאים מצרימה היו שבעים נפש, שהם השבטים ובניהם, שנא' (בראשית מו, ט) 'וַגְּבִי רְאוּבֵן חֲנוּךְ וּפְלוּא וְגו', וכן שאר השבטים, ומעת שראו הריבוי העצום שהיו יולדות ששה בכרס אחד, הסכימו לומר שכל אחד יכתוב הנולדים לו, כדי שידע כל אחד משפחתו, החנוכי, הפלואי. ובתורת משה לחת"ס (במדבר א, ד) ביאר, שעל זה נאמר בפרשת נשא (במדבר ז, ב) 'הֵם נְשִׂיאֵי הַמִּטָּה, הֵם הַעֲמִידִים עַל הַפְּקָדִים, ופירש"י 'הם נשיאין המטות' שהיו שוטרים במצרים והיו מוכים עליהם, 'הם העומדים על הפקודים' שעמדו עם משה ואהרן כששמו את ישראל, שנאמר (במדבר ד, ד) 'וְאֲתַכֶּם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה, וביאר החת"ס, שהיו ישראל נמנים למלך מצרים לידע כמה עבדים רומסי חומר יש, כדרך כל עבדי המלך הנמנים ונכתבים בלידתם בשםם ושם אבותם, ואלו השוטרים היו משגיחים על כל זה, ולכן אמר הקב"ה כאן שיקח אותן האנשים איש איש למטה במספר מפקד בני ישראל, כי רק הם יוכלו להעיד, ולהם נמסר ספר עדות לידתם בסבלות מצרים. משא"כ שבט לוי שלא היו בשיעבוד מצרים, ולא נמסרו ביד נוגש ושוטר לא נודע עדות יחוסם, לכן הוצרכו להימנות על פי ה' ברוה"ק

במנין נכללו רק הצדיקים השלמים ושהיו בדרגת מלאכים

שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגֻלְתָּם, מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צֶבֶא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצְבָאָתָם (א, ב-ג). כתב המבי"ט בספרו בית אלהים (שער היסודות פמ"ז), שהיו בעם ישראל עוד רבים מעל גיל עשרים עד גיל שישים, ואעפ"כ לא נמנו, כי רשעים אינם מן המנין, ולא נמנו אלא החסידים והזקנים והחכמים, כמו שדרשו בתנחומא. ובביאור הגר"א לשיר השירים עה"פ 'מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה גרה פחמה אַיְמָה פְּנֵדְלוֹת' (ו, י) כתב בזה"ל: 'איומה כנדגלות' הם מה שהיו נמנים, שכתוב 'למשפחותם לבית אבותם לגלגלותם במספר שמות', היינו שלמין ככולן. והיה צריך משה בעצמו לראותם אם הם ראויים למנותם, שיהיו כולם שלמין במדרגה העליונה של מלאכים שאין למעלה הימנה, וכן יהיה א"ה לעתיד לבא במהרה בימינו שיעלו במדרגה עליונה, וזה 'איומה'.

מתחלה היה סך ידוע צריך כל שבט ושבט להשלימו והושלם במדויק באופן נס

ובנותן טעם לציין בזה לדברי רבינו בחיי (במדבר א, ב), וז"ל: יתכן לפרש כי פקודי ישראל בקבלת התורה בסיני היו כנגד פקודי מחנות המלאכים שנגלו שם במעמד הקדוש, והיה המספר במחנות ישראל בד' דגלים כמספר המלאכים שבארבע מחנות שכינה, ועל כן אמר 'בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת', כלומר במספר שמות המלאכים, כי היו ישראל באותו מעמד הקדוש מלאכים גופניים כמספר המלאכים המשרתים במרום, וזהו שאמר 'תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצְבָאָתָם', כלומר כנגד צבאות השמות שהזכיר, כי ישראל צבאות מטה כנגד צבאות של מעלה, ואומר הכתוב (שמות ז, ד) 'וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבָאֹתַי, אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. ויש להתבונן בכתוב שאמר (שמות יב, מא) 'צִבְאוֹת כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאַרְצֵי מִצְרָיִם, והיה ראוי לומר 'יצאו כל צבאות ישראל', אבל אמר 'כל צבאות ה'', לכלול בגלות עליונים ותחתונים, ויותר מזה אמרו (מגילה כט): 'גלו למצרים, שכינה עמהם', ואין ספק כי אחר שהשכינה עמהם בגלות, הלא צבאות ארבע מחנות שכינה עמהם, ומזה אמר בגאולתם שיצאו עמהם. ומה שיחזק לך זה לפי דעתך, מה שאמר הכתוב (להלן פסוק מה) 'וַיְהִי כִּלְפִי פְקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם, הכוונה על צבאות מטה, וחזר פעם אחרת (בפסוק מו) 'וַיְהִי כִּלְפִי פְקוּדֵי־הֶם, הכוונה על צבאות מעלה כי היו שוים במספר, וזהו שלא הזכיר כאן ישראל. והסתכל עוד אחר סדור המסעות ותמצא הלשון הזה עצמו כפול, הוא שאמר (במדבר ב, לב) 'אַלְהֵ פְקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם, הם צבאות מטה, 'כָּל פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֵה לְצְבָאֹתָם, הם צבאות מעלה שבארבע מחנות שכינה.

האם מנו במנין גם אלו שאין להם ילדים

ויש לציין בזה עוד למה שכתב הרמ"ע מפאנו בספרו עשרה נאמרות (אם כל חי ח"א סי' ג), וז"ל: 'פקד', הפועל הזה משמעו 'השגחה', ר'מנין', ו'צווי', ו'מנוי', ו'חסרון', הראשון שאמרנו מענין 'השגחה' הוא כמו 'פקדתי אֲתָכֶם' (שמות ג, טז), וה'מנין' כמו 'לִפְקֹדֵיהֶם' (במדבר ג, מג), וה'צווי' כמו 'פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל' (תהלים יט, ט), וה'מנוי' כמו 'וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים' (אסתר ב, ג), וממנו 'הַפְּקוּדוֹן אֲשֶׁר הִפְקֵד אֹתוֹ' (ויקרא ה, כג), וה'חסרון' כמו 'וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד' (שמו"א כ, כה). ועם היות הפקידה הזאת בעצם וראשונה מענין 'השגחה', מכל מקום כולהו איתנהו בה, כי מי שהוא עקר, איננו כדאי להמנות עם לגיונותיו של מלך מלכי המלכים, אא"כ

התפילה שהיא בנין בית המקדש. וכפי שאדם שהולך בדרך כל מה שיעשה ויצטרך לסיוע בדרכו הוא כדי לבוא אל תכלית הליכתו, כך לימד דוד שכל מה שילך האדם בתפילתו יהיה זה לצורך תכלית הדרך בה הוא הולך, שהיא גילוי המלכות של ה' ב"ה לעיני כל הנבראים, והיא עיקר האור פנימי שעל ידו אפשר שיבקע האדם את כל המונעים והמסתירים שיש בליבו ויזכה לקבלת התורה באמת, ולעבוד לו יתברך בכל ליבו.

עיקר האור הפנימי שיבקע את הלב היא הבקשה על החזרת עבודת בית המקדש
 וזה מה שכתב רבנו האר"י (בשעה"כ פסח בדרוש י"א) שבספירת העומר ממשיך בזה אור מקיף, ובבקשה על בנין בית המקדש וחזרת העבודה למקומה, ממשיך בזה אור פנימי, כי בספירת העומר אנו מגלים את הציפייה וההכנה שלנו לקבל את התורה, שהיא על הלב ובבחינת אור מקיף, אבל אינה נכנסת אל תוך הלב אלא על ידי התפילה שהיא אור פנימי, ותכלית דרך התפילה היא הבקשה והתעוררות הרחמים על גילוי מלכותו יתברך כמו שסידרו לנו חז"ל בכל התפילות, כי עיקר גילוי התפילה שהיא כאש צריכה להתגלות באש שתבער על המזבח בבית המקדש כמ"ש (יחזקאל א, כז) "מראה אש בית לה" שהוא "בית תפילה" (שיעור נ. ז), ולכן על ידי הבקשה על חזרת עבודת בית המקדש ממשיכים בזה אור פנימי, ובכל יום בספירה מבטל את הדמים הרעים החוצצים והמונעים מהתורה שהיא מקיפה על ליבו כמ"ש 'על לבבך' להיות בתוך ליבו ולבוא לעבוד לה' ב"ה כמ"ש "בכל לבבכם".

וכל התפילה היא כדי להוליד ולהמשיך את התורה למדרגת האדם ומקומו שהוא על ידי יחוד התורה והתפילה בלב של האדם, וכאמור לעיל שבלא התפילה לא תכנס התורה לתוך ליבו ויעלה הרע שבלבו לסתור את תורתו. וכיון שדוד הוא שזכה ליחוד התורה והתפילה בשלימות שאין למעלה ממנה ועל זה אמר בתהילים (קט. כב) "וליבי חלל בקרבי", שביטל את כל המחיצות המונעות מהתורה לכנס בתוך הלב, ביקש מהקב"ה שכל העוסק בספר התהילים יעלה עליו כאילו עוסק בתורה בדיני נגעים ואהלות כמו שאמרו במדרש תהלים (שוח"ט פ"א), כי מאחר שאין התורה יכולה להכנס אצל האדם בתוך הלב אלא על ידי התפילה, כשעוסק בתפילה בדרך הזו על מנת לעבוד לה' ב"ה כמ"ש "בכל לבבכם", בודאי שיבטל את כל הנגעים והמחיצות שיש בליבו המונעות אותו מלדבוק בה' ב"ה בכל ליבו, כי דוד מלמד את הדרך שיוכל לילך האדם ממדרגת שיחה למדרגת תפילה, שעי"ז יהיה נכלל בכל התורה שמקיפה על ליבו.

תכלית דרך התפילה וענינה שיבוא לבקש על מלכות ה' ב"ה

ותכלית דרך התפילה - שיגיע האדם לבקש על מלכות ה' יתברך, ולכן התפילה היא דרך כמ"ש על שמשון "נחש עלי דרך", שהיא דרך שבא הולך האדם ומברר את כל הרע שבלבו, עד שמגיע לידי דעת שמלבד כל הרצונות שחפץ להשיג בתפילתו, יש את הרצון של ה' ב"ה שהוא למלוך מירושלים, ודוד המלך שהשיג את דרך התפילה בשלימות היה יכול לבוא לתכלית דרך

בשועה משמחת
 לשוחרי התורה ולומדיה
 יצא לאור קונטרס כרם שלמה
 מאור תורתו ושיעוריו של
 הגאון הינוקא
 רבנו שלמה יהודה בארי שליט"א
 מענייני חג השבועות ומתן תורה

הקונטרס כולל כמה משיעוריו של הרב הגאון הינוקא שליט"א מענייני דיומא שמסר כמשך השנים. וכן שיעורים מימי כבודו ונשירתו

ניתן להשיג השבוע (פ"שת נשא) בדוכני בודי בכל רחבי הארץ

במראות קודש

מראות הקודש מל"ג בעומר עם רבינו שליט"א: מעמד ההדלקה, שמחת האלפים לכבוד הרשב"י והשיעור שמסר רבינו בענייניא דיומא

לציבור הקוראים היקר
 הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'משולחן שלמה', ולציין ההקדשה.
 או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025
 שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים, ולציין את שם ההקדשה.

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' עובדות והנהגות מחייו ואורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4 מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחת המאוינים שלוחה 6. כמו"כ ניתן להאזין לשיעורים האחרונים ומאמר 'יומי'. מספר הקו 02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם